

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1885, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t om förändrade bestämmelser rörande öfverlåtelse
af åborätt till kronohemman och krononybyggen.*

Till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2 har blifvit hänskjuten en af Herr *J. E. Wikstén* under N:o 68 väckt motion, uti hvilken Herrar *P. A. Hellgrén* och *Nils Wallmark* instämt och i hvilken, på skäl som deri blifvit anförda, motionären hemställer, det Riksdagen måtte besluta: »att hos Kongl. Maj:t genom skrifvelse anhålla det Kongl. Maj:t täcktes förordna sådana förändrade bestämmelser angående öfverlåtelse af åboskap till så väl kronohemman som nybyggen, att åbo erhåller fullkomlig frihet att vare sig till skyld eller oskyld person öfverlåta besittningsrätten, och att följaktligen öfverlåtarens släktlingars företräde till åboskapet i sådant hänseende undanröjdes.

Men derest denna min gjorda framställning ej skulle vinna Riksdagens bifall, hemställes det Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, med ändring af bestämmelserna i Kongl. Kammarkollegii ofvanförmälda kungörelse af den 7 Juli 1876, förordna, det Kongl. kungörelsen af den 8 Maj 1863, angående utvidgad frihet i afseende på öfverlåtelse af åborätt å kronohemman, äfven blefve för krononybyggen tillämplig.»

Utskottet har i öfverensstämmelse med hvad motionären andragit af i ämnet gällande författningar inhemtat: att genom bestämmelserna i Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 5 Februari 1808 och Kongl. Kammarkollegii derå grundade kungörelse af den 29 i samma månad öfverlåtelse rätten till åboskap å kronohemman var till ytterlighet begränsad;

att samma öfverlåtelse rätt blef genom Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 8 Maj 1863 så till vida utvidgad, att förre åboens anförvandters företrädes rätt till åboskap blef inskränkt till syskonbarn eller dem som i lika led med dem äro, och att den, som på grund af sådan skyldskap ville komma i besittning af åboskapet, skulle hos Konungens Befallningshafvande nedsätta löseskillingsbeloppet, hvilket afträdaren egde uppbära, och att genom Kongl. Kammarkollegii kungörelse af den 7 Juli 1876 *förklarats*, att ofvanberörda Kongl. kungörelse af den 8 Maj 1863, angående utvidgad frihet i afseende på öfverlåtelse å åborätt å kronohemman, ej vore tillämplig å krononybyggen, och att följaktligen de i 4:de punkten af ofvan åberopade Kongl. bref den 5 Februari 1808 och Kongl. Kammarkollegii kungörelse den 29 i samma månad förekommande stadganden fortfarande voro för nybyggen gällande.

De sålunda för öfverlåtelse af åboskap till kronohemman och krononybyggen gällande författningar kan Utskottet, i likhet med motionären, icke anse lämpliga och tidsenliga. Utskottet finner det vara ganska uppenbart, att släktingars företrädes rätt till åboskap å så väl kronohemman som krononybyggen är skadlig: *beträffande åboskap till kronohemman*, emedan dermed förenad lösnings rätt förorsakar trassel och besvärligheter af många slag, hvilket åter ej blott för besittningsrättens innehafvare indirekt minskar värdet å besittningsrätten, i synnerhet då han i följd af bristande lust och förmåga att bruka hemmanet har af detsamma liten afkastning och därför önskar besittningsrätten försälja, utan äfven har det med sig, att en olämplig åbo allt för länge besitter hemmanet, hvarigenom detsamma kommer att i väsentlig mån försämrast i stället för att upparbetas och förbättras; och *beträffande åboskap till krononybyggen* leder släktingarnas företrädes rätt till — utom andra olägenheter — uppenbara orättvisor, enär afträdande åboens närmare släktingar ega att utan ringaste ersättning åtkomma besittningsrätten.

Bördsrätten är i öfrigt genom Kongl. förordningarne af 1857, 1863 och 1875 upphäfd, och att i detta enstaka fall bibehålla densamma kan Utskottet ej inse vara nödigt eller nyttigt, vare sig för kronan eller den enskilde.

Vidare har Utskottet ansett, att ännu kvarstående bestämmelser i 1808 års förordning, hvarigenom äldste sonen eller arfvingen har ensam företrädes rätt till åboskapet af dylika hemman, men deremot öfriga syskon eller arfvingar ingen rätt, vare sig till åboskapet eller ut-

lösen därför, vore obilliga och stridande mot den för lång tid sedan antagna lika arfsrätten mellan syskon.

Med stöd af dessa och de i motionen anförda skäl får Utskottet föreslå, det Riksdagen måtte med hufvudsakligt bifall till motionen besluta

att hos Kongl. Maj:t genom skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna sådana förändrade bestämmelser angående öfverlåtelse och arfsrätt af åboskap till så väl kronohemman som nybyggen, att åbo erhåller sådan frihet att vare sig till skyld eller oskyld person öfverlåta besittningsrätten, att öfverlåtarens släktingars företräde till åboskapet och jemväl förmånsrätten dem emellan såsom arftagare undanrödjes; dock att nuvarande bestämmelser med afseende å kronans rätt för antagande af åbo å dylika lägenheter bibehållas oförändrade.

Stockholm den 10 Mars 1885.

På Utskottets vägnar:

CARL AUG. ANDERSSON.
